

Miljø, forbruk og klima

Fakta og handlingsalternativ

Grønt Flagg seminar 12. mars 2013

Signy R. Overbye

Miljøstatus Norge

Hovedutfordringer

- Klimaendringene, vår tids største trussel mot miljøet
- Tap av biologisk mangfold – et stort problem som forsterkes av klimaendringene
- Kampen mot miljøgifter som påvirker dyr og menneskers helse
- Økende avfallsmengder

www.miljostatus.no

Livet på kloden

oppsto for ca 2,5 milliarder år siden

Fra naturvern til bærekraftig utvikling

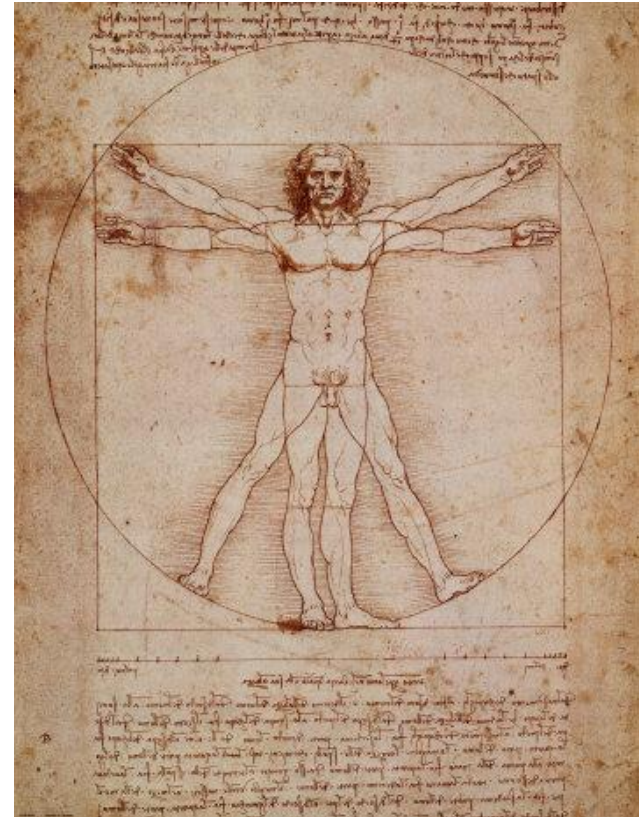

Foto: Beate Sundgård, FMST MVA

Alt vi gjør påvirker økosystemet

Miljø, klima og forbruk

- **Forbruk og opplevelse av tidspress og tomhetsfølelse**
- **Forbruksvekst og kløften mellom fattig og rik**
- **Forbruk og avfallsvekst**
- **Forbruk og utryddelse av arter**
- **Forbruk og spredning av miljøgift**
- **Forbruk og global oppvarming**

Kjøpefesten fra 1990-2009

- Klesforbruket har økt med 72 %
- Flyreiser utenlands har økt med 222 %
- Bilreiser har økt med 18 %
- ...og møbelforbruket har økt med 220 %

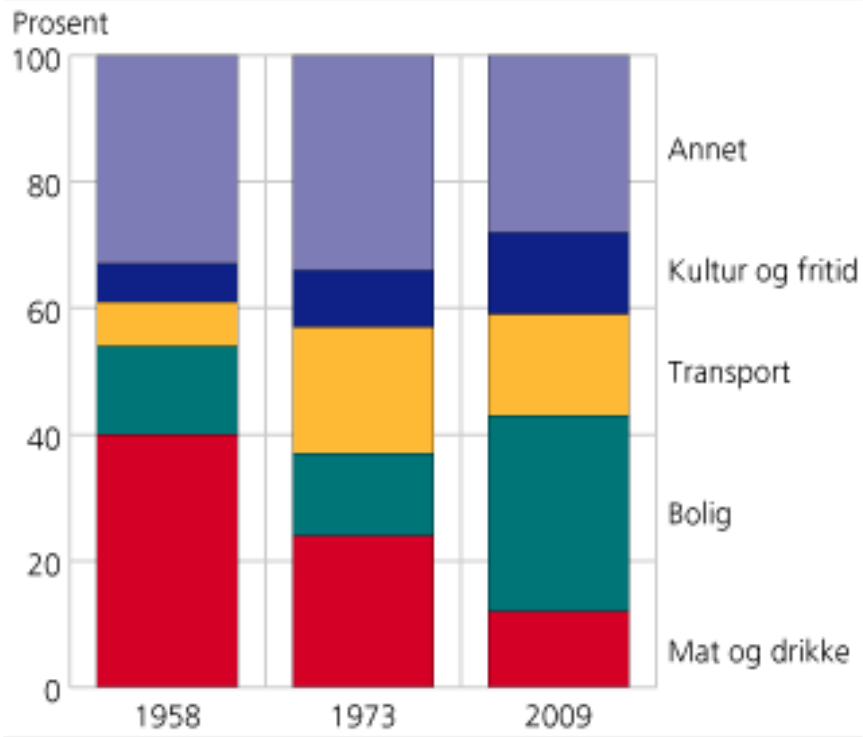

Kilde: Jon Hille 2010/SSB 2010

Vekstøkonomiens paradokser!

Fordeling av husholdningsutgifter. 1958, 1973 og 2009

Blir vi lykkeligere med mer?

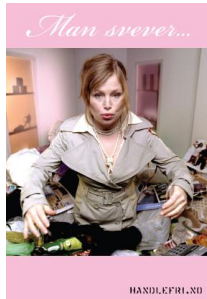
Illustrasjon fra Grønn hverdag

Overforbruk og fattigdom

Hva kan vi gjøre?

- Begrense eget forbruk
www.handlefri.no

- Støtt en bistandsorganisasjon

- Kjøp varer merket rettferdig handel

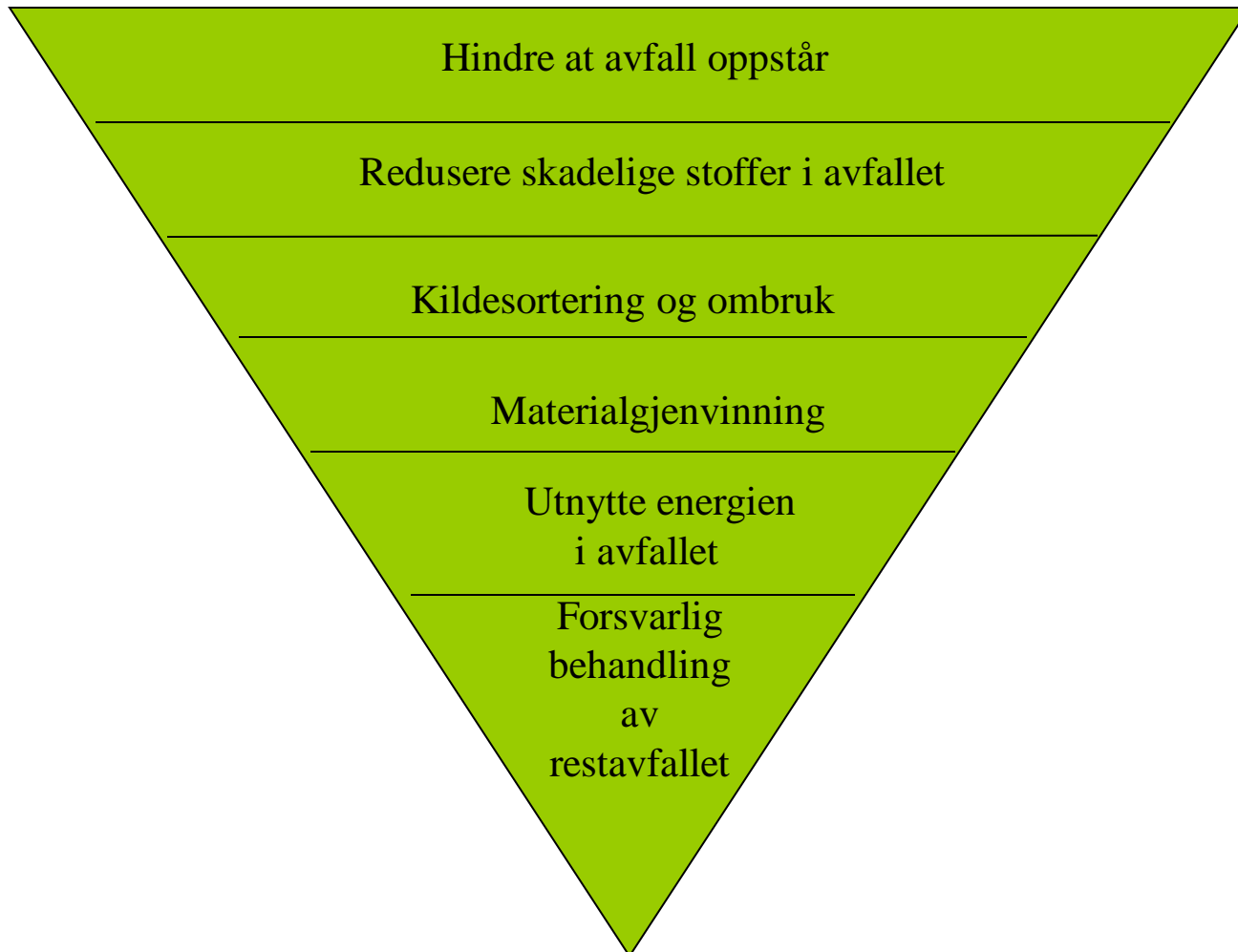
Forbruk og avfallsvekst

- 1950: 25 kg
- 1974: 174 kg
- 2001: 334 kg
- 2004: 340 kg
- 2005: 378 kg
- 2006: 414 kg
- 2007: 429 kg
- 2008: 434 kg
- 2009: 420 kg

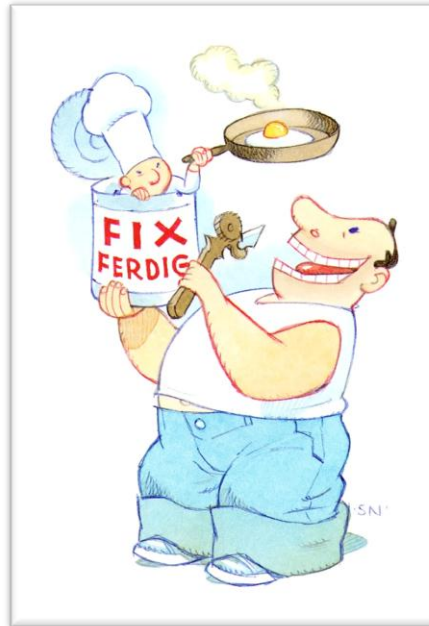

Nasjonale avfallsmål

Hindre at avfall oppstår!

Illustrasjon fra Grønn hverdag

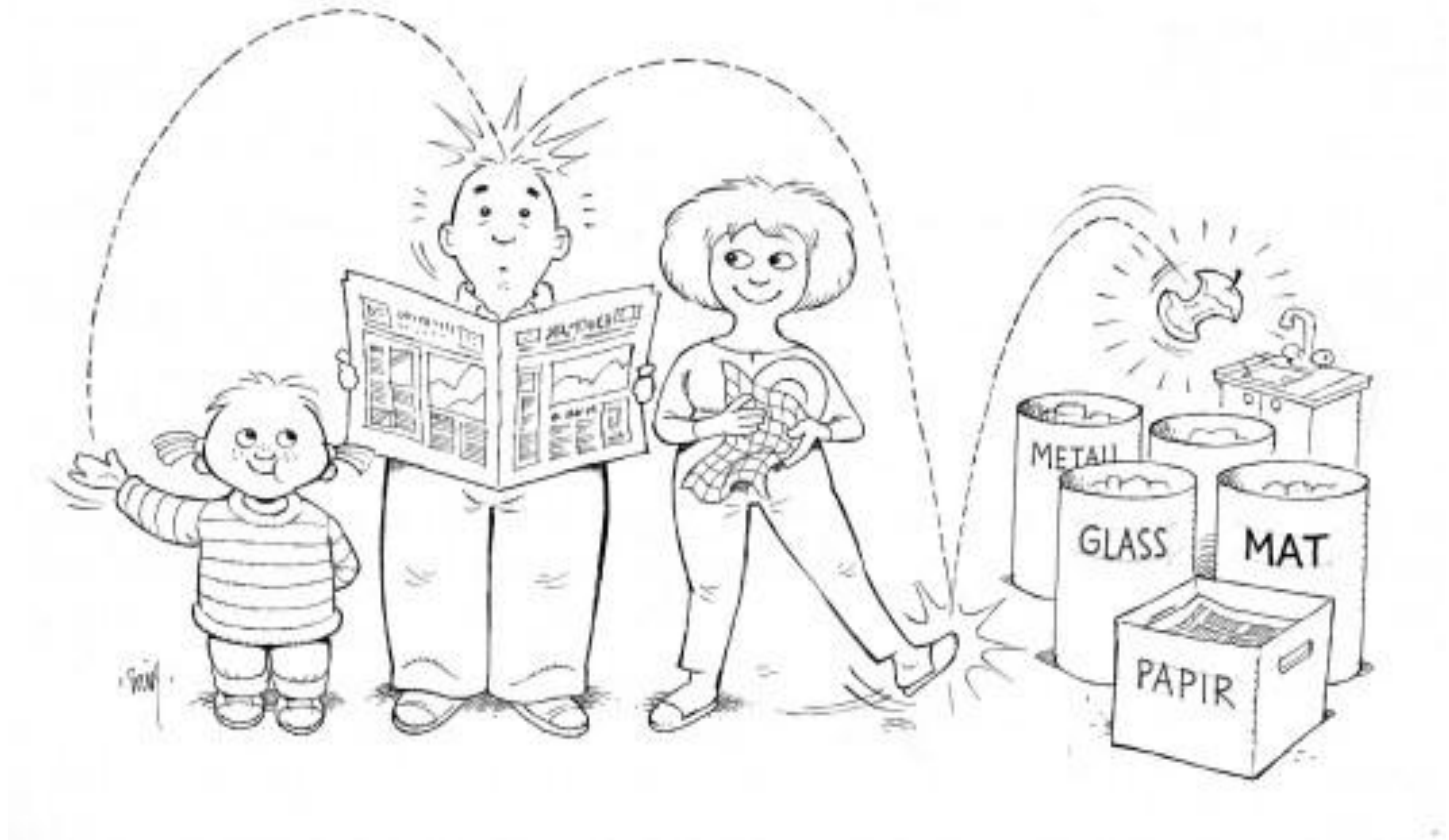

Illustrasjon fra Grønn hverdag

Kildesortere

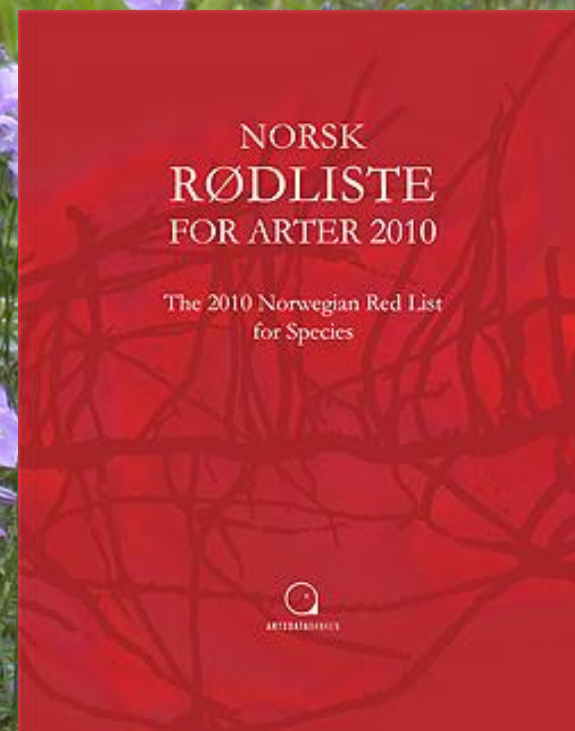

Illustrasjon fra Grønn hverdag

Tap av biologisk mangfold

Bærekraftig forvaltning og forbruk

- Strandsone
- Vassdrag
- Skog
- Jordvern/kulturlandskap
- Grøntområder i tettsteder
- Urørte utmarksområder
- Bærekraftig ressursuttak
- Bærekraftig forbruk

Miljøgifter

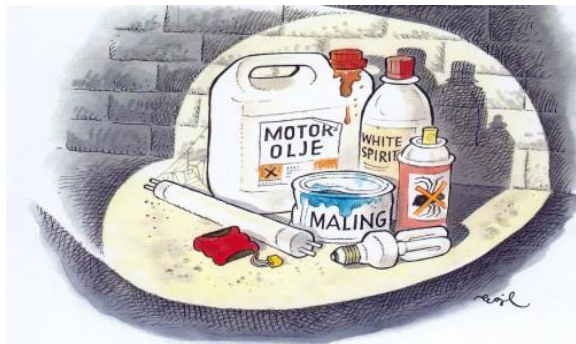

Illustrasjon fra Grønn hverdag

Miljøgift – hva gjør vi med det?

- Kunnskap og informasjon
- Er stoffet/produktet nødvendig?
- Føre vår prinsippet
- Substitusjonsplikten (produktkontrollen)
- Forsvarlig behandling av avfallet
- Forbrukermakt

Miljøgift - hva og hvor?

Illustrasjon fra Grønn hverdag

- www.klif.no
- www.erdetfarlig.no
- www.miljostatus.no
- www.mattilsynet.no
- www.grønnhverdag.no

Nyttig informasjon

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

ER DET FARLIG?

- om farlige stoffer i forbrukerprodukter

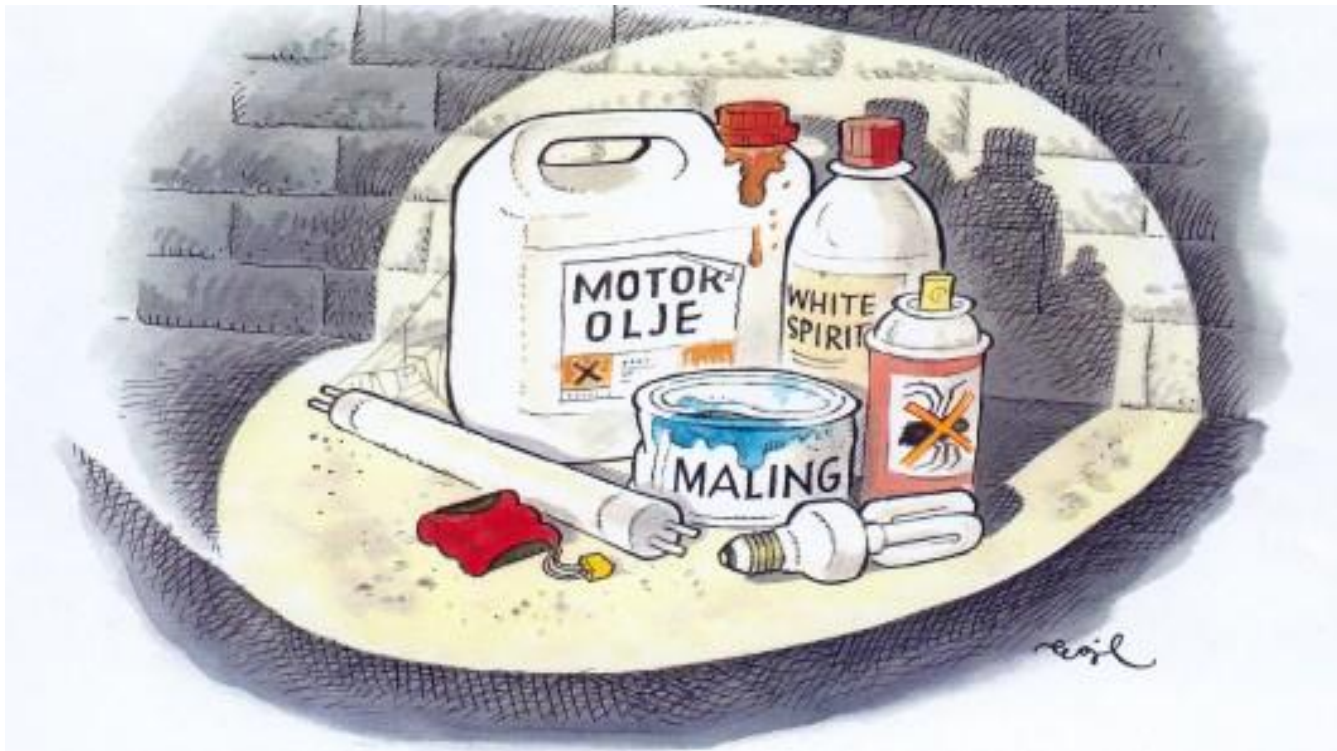

www.klif.no

Samle inn farlig avfall

Rengjøring

Mikrofiberklut

Stålull

Vann

Miljømerket

Illustrasjon fra Grønn hverdag

Godkjente miljømerker

Ø-merket

EU-blomsten

Svanemerket

Global oppvarming

Katarinastormen i New Orleans

Truende vannmangel

Truende vannmengder

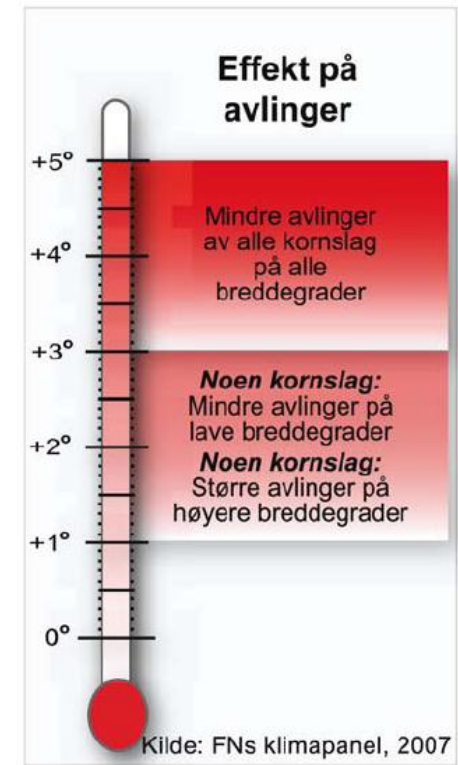
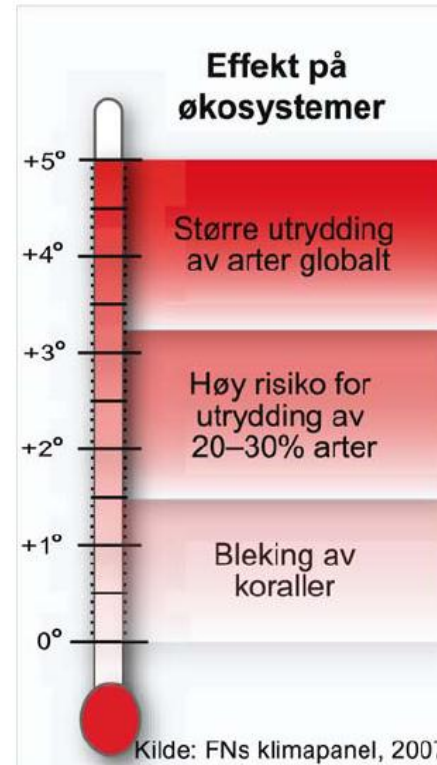
Hovedårsak

- Økende forbrenning av fossile drivstoff på toppen av naturlige utslipp av klimagasser i kretsløpet
- Innhold av CO₂ i luften har økt med 30 % siden før -industriell tid
- Større utslipp av CO₂ enn det jordas grønne planter tar opp

FNs klimapanels hovedrapport -07

- Arter vil forsvinne
- Fremmede arter vil spre seg
- Flere rammes av flom og tørke
- De fattige rammes hardest
- Mindre mat
- Vannsystemer bryter sammen
- Effekter på helse
- Spredning av sykdommer

Over 2 °C økning "farlig klimaendring"

Klimamål

Klimaforliket, Stortinget 17.01.08

- Norge skal redusere utslippet av klimagasser med 30 % innen 2020 i forhold til 1990
- Om lag to tredjedeler av kuttene skal tas nasjonalt
- Norge vil jobbe for at den globale temperaturøkningen skal holdes under 2 °C sammenlignet med førindustrielt nivå

Regionalt klimamål

- I felles fylkesplan for Trøndelagsfylkene 2009-2012, er målet å redusere de samlede utslippene med 30 % innen 2020

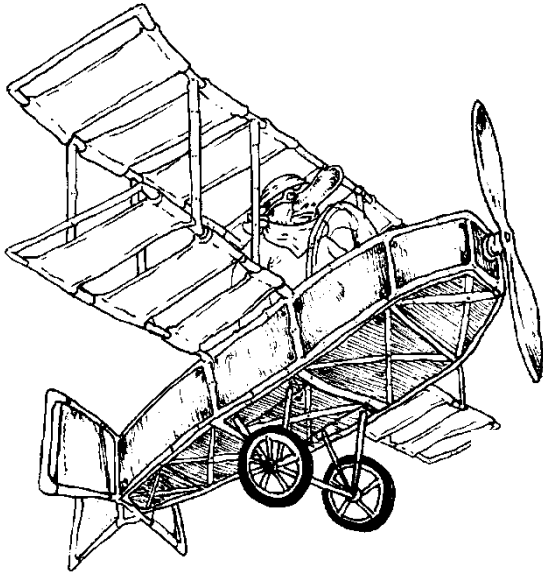
Hva kan vi gjøre?

- Folkeopplysning
- Redusere direkte energiforbruk
- Redusere indirekte energiforbruk
- Bruk fornybar energi

Redusere direkte energiforbruk

Redusere indirekte energiforbruk

Fornybar energi og ny teknologi

- Solenergi
- Vannkraft
- Biogass
- Bioenergi
- Vindkraft
- Transportteknologi
- Bygningsteknologi
- Produksjonsteknologi

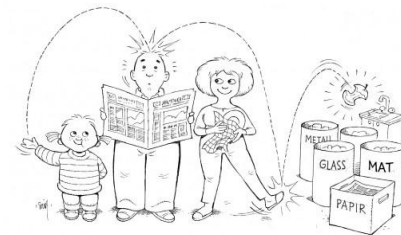
Klimasteg?

- [www.klimaloftet \(MD\)](http://www.klimaloftet.md)
- www.cicero.uio.no
- [www.klimakutt.no \(NNV\)](http://www.klimakutt.no)
- www.fivh.no

Klimasteg

- Bytt ut en kjøttmiddag i uka med en vegetarmiddag. Det vil bidra til at klimagassutslippene fra matproduksjon vil reduseres med 855.000 tonn hvert år (*Klimaløftet*)
- Hvis alle drikker vann fra springen i stedet for flaskevann, reduseres klimagassutslippene med 350.000 tonn hvert år (*Klimaløftet*)
- Hvis alle norske husholdninger kildesorterer 1 kg matavfall hver uke, reduseres klimagassutslippene med 102.000 tonn i året (*Klimaløftet*)

Fra ord til handling – strukturelle grep

- HMS
- Miljøsertifisering (ISO, EMAS, Miljøfyrtårn)
- Grønn innkjøpspolitikk (Lov om offentlige anskaffelser)
- Grønt Flagg (Fee Norway)
- Regnmakerskolen fra Enova

Hindre avmakt!

Fra ord og plan - til handling!

Lykke til!

